

РЕПУБЛИКА СРПСКА
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ
РЕПУБЛИЧКИ ПЕДАГОШКИ ЗАВОД
Подручна канцеларија Добој, Краља Драгутина 14, тел/факс: 053/241-203, 206-510, e-mail:
pedagoski.zavoddo@rpz-rs.org

Број: 07/2.03/031.2.614 -52/16
Датум: 31. 08. 2016. године

ИНСПЕКТОР-ПРОСВЈЕТНИ
САВЈЕТНИК ЗА:
ИМЕ И ПРЕЗИМЕ:

РАЗРЕДНУ НАСТАВУ
ГОРДАНА ПОПАДИЋ

ИЗВЈЕШТАЈ И АНАЛИЗА
ГРУПНОГ САВЈЕТОДАВНО-ИНСТРУКТИВНОГ РАДА
СА НАСТАВНИЦИМА РАЗРЕДНЕ НАСТАВЕ
-август 2016.године-

Увод

Групни савјетодавно-инструктивни рад са наставницима разредне наставе у виду једнодневних савјетовања, реализован је у складу са Програмом рада инспектора-просвјетног савјетника, Гордане Попадић и Програмом рада Републичког педагошког завода. Савјетовања су одржана током 11 радних дана, од 16. до 30. августа 2016. године за 22 групе наставника разредне наставе из 35 основних школа Регије Добој.

Реализација савјетовања одвијала се у сљедећим мјестима: Добој (4 дана), Дервента (2 дана), Модрича (2 дана), Шамац (1 дан) и Теслић (2 дана). Циљне групе савјетовања били су наставници разредне наставе који реализују наставу у одјељењима **првог разреда**, те наставници разредне наставе који реализују наставу **од другог до петог разреда**.

На основу података, о броју одјељења и наставника у школској 2015/16.године, те на основу података о броју планираних одјељења првог разреда за 2016/17.годину, из Извјештаја о упису дјецe у први разред, направљен је план (броја група и наставника) за једнодневна савјетовања. Одзив наставника на овогодишњим савјетовањима, као и претходних година, био је добар. Треба напоменути да је број присутних наставника на савјетовањима био условљен, између осталог, сљедећим: један број наставника је отишао у пензију, те су у току конкурси за попуну радних мјеста, у неким школама имамо и мањи број одјељења, а један број наставника првог разреда био је обухваћен семинаром за наставнике првог разреда, реализованим током јануара-фебруара и марта 2016.године.

Савјетовању за **први разред** присуствовало је 133 или 78,69 % наставника, док је савјетовањима за наставнике од 2. до 5.разреда присуствовало 452 или 92,81 % наставника. Од укупно **планираног броја** наставника (**656**), савјетовањима је, према евиденцији, **присуствовало 585 или 89,18 % наставника**. Најбољи одзив наставника, као и претходних година, био је из основних школа са подручја општине Теслић. Преглед броја и проценат присутних наставника у појединим групама дат је у табели 1.

Табела 1. - Подаци о броју присутних наставника разредне наставе

Р. Б.	Школа-домаћин савјетовања	Школе-учеснице савјетовања	Број наставника		
			Планирано	Присусвовало	%
1.	ЈУ ОШ „Вук С. Караџић“ Добој	3 школе града Добој, Станари, Петрово	55	48	87,27%
2.	ЈУ ОШ „19. април“ Дервента	4 школе општине Дервента	66	57	86,36%
3.	ЈУ ОШ „19. април“ Дервента	4 школе општине Дервента и 2 школе општине Брод	60	51	85,00%
4.	ЈУ ОШ „Сутјеска“ Модрича	5 школа општина: Модрича, Доњи Жабар, Пелагићево, Шамац и Вукосавље	67	61	91,04 %
5.	ЈУ ОШ „Вук С. Караџић“ Добој	8 школа града Добој	59	52	88,13 %
6.	ЈУ ОШ „Шамац“ Шамац	6 школа са општина: Шамац, Пелагићево и Доњи Жабар	45	35	77,77 %
7.	ЈУ ОШ „Свети Сава“ Модрича	3 школе општина: Модрича и Вукосавље	56	44	78,57 %
8.	ЈУ ОШ „Доситеј Обрадовић“ Добој	2 школе града Добој и 2 школе са општине Петрово	55	50	90,90 %

Р. Б.	Школа-домаћин савјетовања	Школе-учеснице савјетовања	Број наставника		
			Планирано	Присусовало	%
9.	ЈУ ОШ „Петар П. Његош“ Теслић	8 школа општине Теслић	65	63	96,92 %
10.	ЈУ ОШ „Петар П. Његош“ Теслић	6 школа општине Теслић	69	69	100 %
11.	ЈУ ОШ „Доситеј Обрадовић“ Добој	4 школе града Добој и 1 школа општине Станари	59	55	93,22 %
35 основних школа			656	585	89,18 %

Савјетовање за наставнике **првог разреда** реализовано је према сљедећем **дневном реду**:

1. Изазови у организацији наставе у првом разреду
2. Операционализација наставних садржаја путем адекватних активности и задатака за ученике
3. Анализа скице наставног дана у првом разреду
4. Остала питања

Групни савјетодавно-инструктивни рад за наставнике **од 2. до 5. разреда**, ове године, реализован је према раније утврђеном **дневном реду**:

1. Анализа стања васпитно-образовног рада у разредној настави
2. Екстерна провјера постигнућа ученика 5. разреда из српског језика и математике
3. Стручна тема: „Индивидуализација наставе“
4. Остала питања

Циљ и задаци савјетовања:

- Подсјетити наставнике првог разреда о организацији наставе у првом разреду, планирању и припремању за рад, праћењу напредовања ученика и оцјењивању постигнућа ученика у виду описног оцјењивања.
- Кроз анализу дневне припреме тј. скице наставног дана у првом разреду упознати наставнике на шта треба да обратe пажњу приликом припремања за реализацију наставе у првом разреду.
- Упознавање наставника са закључцима и препорукама Анализе стања васпитно-образовног рада у разредној настави за 2015.годину.
- Информисање наставника о циљевима и резултатима екстерне провјере постигнућа ученика петог разреда из српског језика и математике.
- Обнављање и систематизовање знања наставника разредне наставе о индивидуализацији наставе, облицима, начинима, техникама индивидуализације, предностима и недостацима индивидуализоване наставе.
- Истицање улоге наставника у примјени принципа индивидуализације, као и примјени адекватних облика индивидуализоване наставе.
- Пружити информације за наредну школску годину у погледу планирања и програмирања васпитно-образовног рада.

Запажања о реализацији савјетовања

Начин рада током савјетовања, за групе наставника првог разреда и наставнике од 2. до 5. разреда, био је организован у виду директног обраћања просвјетног савјетника, усменог излагања и видео презентација, интерактивне комуникације на релацији наставник-просвјетни савјетник, те у виду практичних вјежби типа „вртешка“ у оквиру радионичког начина рада. У уводном дијелу савјетовања наставници су упознати са програмом и начином рада током савјетовања.

Током првог дијела **савјетовања за наставнике од 2. до 5.разреда** презентована су запажања инспектора-просвјетних савјетника за разредну наставу са увида у рад наставника разредне наставе, те закључци и препоруке из Анализе стања васпитно-образовног рада у разредној настави. Посебно је наглашено утврђено стање у погледу планирања и програмирања, те организације редовне наставе, као и допунске наставе, додатне наставе и слободних активности.

О екстерној провјери постигнућа ученика 5.разреда из српског језика и математике, за Регију Добој, али и Републику Српску, наставници су упознати путем видео презентације или путем усмене презентације. Презентовани су општи и посебни циљеви провјере, подаци о узорку, резултати по школама, одјељењима, задацима, те посебно наглашено које задатке су ученици најуспјешније рјешавали, као и оне за које су показали несигурност. Презентација и излагање просвјетног савјетника пропраћена је са пажњом од стране присутних наставника, чак се може тврдити да је ријеч о активном слушању. У појединим групама било је коментара, непосредно током, као и након презентације, а наставници из школа које су биле обухваћене овом провјером сматрају да би било добро да школе добију анализу екстерне провјере.

Стручна тема: „Индивидуализација наставе“ реализована је у виду активног учешћа наставника-учесника савјетовања. Активно учешће наставника огледало се у раду мањих група наставника тј. вјежбе у виду вртешке. Свака група учесника добила је лист папира на којем су се налазила питања. Групе су имале, за почетак, по 10 до 15 минута да напишу одговоре на постављена питања или тврдњу: „Индивидуализација наставе...индивидуализована настава ...потреба или избор?, Предности и недостаци индивидуализоване наставе!, Шта може бити предмет индивидуализације?, Која је улога наставника у индивидуализацији наставе? и Облици индивидуализације у настави!“

Након тога лист папира са питањима ишао је у круг до сваке наредне групе, које су изражавале своје слагање или неслагање, те допуњавале започете одговоре. На тај начин свако је имао прилику да напише све што зна о питањима/тврдњама која су постављена, да искаже своје мишљење као појединац, али и као група. Тек када су све групе прошле сва питања/тврдње, услиједило је извјештавање/презентација група и групна дискусија о томе што је све написано и шта нам још недостаје као битна карика у разумијевању и ефикасности у оквиру индивидуализације наставе. На овај начин наставници су активно учествовали у реализацији стручне теме. Током групне дискусије просвјетни савјетник је дао, још једном, преглед важнијих појмова/поставки, те је посебан акценат дао на улогу наставника у организацији индивидуализоване наставе, те облицима индивидуализације у васпитно-образовном процесу.

Реализација стручне теме „Индивидуализација наставе“ од стране присутних наставника је оцијењена као: „ корисна, јасна...имали смо могућност да изразимо своје ставове и искуства о начинима, потребама и другим аспектима овог вида рада у настави...пуно нам је јаснија наша улога и начин рада...индивидуализована настава ће бити више кориштена од стране професора наше групе...стечена знања планирамо примјенити према нашим могућностима...савјетовање нас је мотивисало да чешће користимо овакав начин рада у наредном периоду...добра интеракција између предавача и наставника...дobili смо смјернице за рад у пракси...“.

У завршном дијелу дате су напомене за школску 2016/17. годину, о НПП, уџбеницима, школском календару, вођењу ученичког досијеа и другим питањима зависно од интересовања учесника савјетовања. Наглашено је да се реализација наставних садржаја врши искључиво у складу са постојећим наставним програмом.

Реализација **програма савјетовања за наставнике првог разреда** обухватила је презентацију просвјетног савјетника о „Изазовима у организацији наставе у првом разреда“ у оквиру које су наставници добили основне информације које се односе на: планирање и програмирање рада, НПП за први разред, организацију наставног дана (рад по „центрима за учење“ или смјена наставних активности), праћење напредовања ученика и оцјењивање постигнућа ученика, описно оцјењивање, сарадњу са родитељима, те уџбеник за први разред.

Други дио савјетовања за наставнике првог разреда реализован је у виду вјежби у оквиру којих су наставници имали задатак да на креативан начин осмисле наставне активности за ученике, а на основу конкретно дефинисаног исхода учења и програмског садржаја. Други практичан задатак за учеснике савјетовања био је у виду анализе скице наставног дана у првом разреду.

На крају савјетовања за наставнике првог разреда извршена је евалуација од стране учесника, у виду одговора на питања из Упитника за евалуацију савјетовања.

На основу добијених података тј. општих оцјена, учесници су поједине сегменте савјетовања оцијенили и рангирани на сљедећи начин, као што је то представљено у Табели 2. Најбољу оцјену - **4,83** учесници савјетовања су дали за **Квалитет презентације, садржаја и идеја од стране предавача и водитеља радионица**, док су **Припрема, организација и услови рада, те Презентација учесника са аспекта нивоа и квалитета партиципације у обуци** оцијењени оцјеном **4,49** као најнижом. **Општа оцјена савјетовања**, према подацима шест група тј. 133 наставника првог разреда, била је **4,64**.

Табела 2. Ранг и оцјене за поједине сегменте савјетовања

Ранг	Сегмент семинара	Оцјена
1.	Квалитет презентације, садржаја и идеја од стране предавача и водитеља радионица	4,83
2.	Актуелност, важност и примјењивост садржаја савјетовања за унапређење властитих компетенција	4,65
3.	Општа оцјена савјетовања	4,64
4.	Семинар је утицао на моје компетенције за рад у 1. разреду.	4,54
5.	Квалитет радног материјала као основе за остварење циља савјетовања	4,52
6.	Презентација учесника са аспекта нивоа и квалитета партиципације у обуци	4,49
	Припрема, организација и услови рада	4,49

На основу коментара и образложења оцјена за поједине сегменте савјетовања, можемо закључити да су наставници задовољни комплетним програмом рада током савјетовања, те да је савјетовање утицало на постојеће компетенције наставника првог разреда, а што потврђује и оцјена од **4,54**. Најчешћа питања наставника, на која очекују одговор, односе се на проблематику рада у комбинованом одјељењу у који су укључени ученици првог разреда, као и описно оцјењивање ученика. Вођење педагошке документације, посебно одјељењске књиге за први разред такође је било једно од често постављених питања. Специфичности организације рада у првом разреду и рад по центрима, још увијек код неких наставника ствара дилеме, а дилема постоји и око укључивања и рада са ученицима који имају тешкоће у развоју.

У склопу актуелних питања и даље велики број питања се односио на неусклађеност садржаја уџбеника и НПП за одређене наставне предмете, те тражења модалитета и рјешења за превазилажење истог (облик писаних слова у Правопису и актуелном уџбенику за српски језик у 2.разреду, садржаји прве десетице у уџбенику математике за 2.разред, те садржаји математике за 4.разреда о: римским цифрама, обиму правоугаоника и квадрата, мјере запремине течности). Нека од питања су се односила на планирање и програмирање наставног рада у комбинованим одјељењима, а посебно комбинованом одјељењу гдје су укључени ученици првог разреда. Као и сваке године, просвјетни савјетник је посебно нагласио да су исходи учења оно од чега полазимо када планирамо и програмирамо наставни рад, а да наставник има слободу при избору садржаја уз помоћ којих ученици треба да остваре исходе учења. Наглашена је и могућност замјене неких понуђених садржаја програма, уколико то води ефикаснијем остварењу исхода учења. Планирање рада допунске наставе такође је био предмет разговора, гдје је наставницима скренута пажња да се тек по утврђивању неостварених исхода учења од стране ученика, планирају садржаји за реализацију допунске наставе за конкретне ученике. Многа питања и коментари учесника су била усмјерена и на постојећу педагошку документацију - одјељењске књиге и ђачке књижице.

Учесници савјетовања су истакли потребу за чешћим организовањем групног савјетодавно-инструктивног рада, те предложили теме за наредна савјетовања: Први разред у комбинованом одјељењу, Планирање, програмирање, организација и реализација наставних садржаја за: Ликовну културу, Музичку културу и Физичко васпитање, Ученици са потешкоћама у одјељењима разредне наставе, Сарадња са родитељима (тема која је реализована претходне године током савјетовања).

Циљ и задаци савјетовања су остварени. Учесници савјетовања у својим коментарима и сугестијама, начин рада и укупно савјетовање су најчешће оцијенили сљедећим тврдњама: „савјетовање је било корисно и поучно...конкретно и ефикасно...веома успјешно...испратило актуелну тему у настави...инспиративно...занимљиво, могућност отвореног разговора и размјене искуства...протекло у пријатном расположењу...“

Закључци

На основу постављених циљева групног савјетодавно-инструктивног рада, реализације и запажања инспектора-просвјетног савјетника о реализованим активностима током савјетовања, те коментара наставника, могу се извести сљедећи закључци:

- Групни савјетодавно-инструктивни рад са наставницима **разредне наставе** из основних школа **Регије Добој** реализован је непосредним путем у периоду од 16. до 30. августа 2016.године. Реализација савјетовања одвијала се током 11 дана **за 22 групе наставника** у сљедећим мјестима: Добој-4 дана, Дервента-2 дана, Модрича-2 дана, Шамац-1дан и Теслић-2 дана.
- Од планираног броја наставника (656), савјетовањима је, према евиденцији, **присуствовало 585 или 89,18% наставника**. Овогодишња савјетовања су организована за 16 група наставника од 2. до 5.разреда, те 6 група наставника првог разреда. Одзив наставника првог разреда био је 78,69%, док је 92,81% наставника од 2. до 5.разреда присуствовало овогодишњим савјетовањима. Најбољи одзив је био из школа са подручја општине Теслић, чак 100 % наставника, те Добоја 95,65% наставника. Нешто слабији одзив био је из школа са подручја општина: Шамац, Доњи Жабар и Пелагићево-77,77% наставника је присуствовало савјетовању. Провођење конкурсних процедура и пријем радника, у вријеме савјетовања, били су основни разлози за слабији одзив наставника.
- Стручна тема „Индивидуализација наставе“ од стране присутних наставника је оцијењена као: „ корисна, јасна... интересантна...поучна...примјењива...“.
- Информацију о екстерној провјери постигнућа наставници су са пажњом пратили, али сматрају да школе које су биле обухваћене провјером требају добити повратне информације о резултатима исте. Резултати ове екстерне провјере постигнућа могу да послуже стручним органима школе, као и наставницима, да упореде резултате својих ученика са резултатима ученика других школа, те процијене степен остварености исхода учења.
- За питања која су се наметнула, због тренутне неусклађености НПП-а и уџбеника за одређене наставне предмете, просвјетни савјетник је дао упутства како их је могуће разрјешити.
- Наставницима је наглашено да се планирање и програмирање врши искључиво у складу са дефинисаним исходима учења у НПП-у, а да је уџбеник наставно средство и извор учења, те да у складу са Законом о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“ број бр.74/08, 71/09, 104/11 и 33/14), „ уџбеници и наставна средства морају да буду урађени у складу са наставним програмом.“ (члан 38, став 2), што је за очекивати у наредном периоду.
- Радионички начин рада, током савјетовања, наставници су оцијенили као „занимљив, добро осмишљен, поучан, инспиративан и интересантан, те користан за размјену искустава наставника“.
- Учесници савјетовања, у својим коментарима и сугестијама, начин рада и укупно савјетовање су најчешће оцијенили сљедећим тврдњама: „веома садржајно савјетовање...добили смо адекватне одговоре на одређена питања...савјетовање је било инспиративно...занимљиво, могућност отвореног разговора и размјене искуства...“
- Наставници првог разреда за **општи утисак о савјетовању** дали су **оцјену 4,64**, а најчешћа питања су се односила на: рад првог разреда у комбинованом одјељењу и описно оцјењивање. Најбољу оцјену 4,83 учесници савјетовања су дали за Квалитет презентације, садржаја и идеја од стране предавача и водитеља радионице.
- Истакнута је потреба за чешћим организовањем групног савјетодавно-инструктивног рада. Наставници предлажу да се у наредном периоду организују вишедневна савјетовања за

наставнике разредне nastave са доминацијом радионичког начина рада и више практичних примјера.

- Посебан приједлог наставника који имају ученике у процесу инклузивног образовања, био је, да се у наредном периоду изнађу могућности за једнодневним савјетовањима са наставницима разредне nastave (не само са представницима школа), а која би реализовали савјетник за инклузивно образовање и савјетник за разредну nastavu.
- Најчешће постављена питања су о: усклађивању уџбеника са наставним програмом (уџбеници за српски језик-облик писаних слова; математика – садржаји прве десетице у 2.разреду; математика –садржаји о римским бројевима, обиму правоугаоника, мјерама запремине у 4.разреду), планирању и програмирању рада допунске nastave, планирању и програмирању рада у првом разреду и комбинованом одјељењу, описном оцјењивању, вођењу педагошке документације (одјељењске књиге, досије ученика, ђачке књижице).

Инспектор-просвјетни савјетник
за разредну nastavu:

Гордана Попадић

